

Svět nad propastí

Měl jsem kamaráda o desítku let staršího než já. Zdeněk byl vedoucím kanceláře jednoho z tajemníků ÚV KSČ. Zatkli ho spolu se šéfem začátkem šedesátých let. Brzy ho ale z kriminálu pustili; Ještě z Pankráce se dostal mnohem dřív než soudruh tajemník. Ten byl souzen a musel si odsedět několik let za dost nesmyslná obvinění – vzhledem k jeho postavení a náplni jeho funkce.

Právě jsem nastoupil na aspiranturu a Zdeněk mohl opět pracovat. Sloužil většinou jako noční vrátný ve velkém pražském podniku. Oba Moravané, jsme se u dvou deci scházeli v restauraci. Myslím, že to bylo tam, kde je dnes vinárna Na šikmé ploše. Vedli jsme někdy na tu dobu poněkud neotřelé diskuse. Zdeněk při další skleničce přecházel na jadrně rozvážný vídeňský dialekt. Stačil jsem pak už se svou hochdeutsch jen přizvukovat. Když začal parodovat přes jejich obec v posledních dnech války ustupující Schoernerovy esesáky, věděl pan vrchní, že nás má odklidit do separé salonku. Odporovali jsme v angličtině, někdy i v ruštině. Už stranou v salonku jsme pěli mimo doslech německy. Melodii Zdeňkovy písně si už nepamatují celou, ale slova byla spíš smrtelně smutná.

Zpuchřelé kosti se třesou ... začínala jedna sloka a končila ... I když vše se v troskách řítí, maširovat budeme vpřed, dnes nám patří Třetí říše, zítra je náš celý svět.

Při závěrečných skleničkách jsme se nakonec v češtině obvykle pohádali. Ale nakonec dost *ovínění* jsme smírně končili opět popěvkem, už česky, dobově optimisticky:

Je konec bídy, je konec hladu, je konec zlodějských světa řádů, kamarádi, je to mládí, kterému dnes patří svět.

Měl jsem na optimizmus tehdy právo. Byla zlatá šedesátá léta, plná novinek. Také Zdeněk začínal propadat nakažlivému optimismu. I když nepatřím ke škarohlídům, přiznám, že se mi dnes občas radosti do života, při čtení Novinek, příliš nedostává.

Zdeněk patřil k renomovaným právníkům. V padesátých letech působil dost často na různých neoficiálních misích v Rakousku. Svoji neméně dobrou angličtinu využíval jako důstojník v mezinárodní misi na demarkační linii mezi Jižní a Severní Koreou. Bylo s ním vždycky o čem mluvit. Koníčkem obou nás byly zvláště doby minulé. Zdeněk už začínal být chodící historie a já se snažil s ním udržovat kontakt nezřízeně žravou četbou knih. Oba jsme prožívali studenou válku. Zdeněk jako pamětník II. světové přicházel se zajímavým tehdy absolutně originálním názorem: Podle něho vše začalo Velkou válkou, která stále jen pokračovala - II. světovou válkou i studenou válkou se svými nepřekročitelnými jadernými limitami. Dnešek nasvědčuje, že měl pravdu. Škoda, že mu to nemohu říct. Už léta nežije. Pro jistotu to pro něho píši.

Že Velká válka neskončila a Svět stojí nad propastí, sdílejí jinými slovy i mnozí jiní autoři ve světě, ale i v Česku: Z těch domácích si považují Václava Bělohradského.

Velmi zajímavé názory k tomu mají v tisku a rozhlase Němci. Jak jinak, než jako důkaz, že situace je vážná, lze brát v úvahu i tvrzení miliardáře Trumpa; Už před pěti lety předpovídal, že USA čeká krize, která hloubkou předčí všechny předchozí.

S žíravou kritikou politiky své země vstoupil do voleb na prezidenta USA.

S vysmívaného outsidera získal nominaci Republikánské strany. Vedle kandidátky Demokratů oblíbenkyně a štědře Wall Streetem placené Hillary Clintonové je Donald Trump na cestě do Bílého domu.

Že by ambicióznímu impériu hrozil pád do propasti, na jejímž okraji se už USA nachází? Jen aby s sebou tihle globální oligarchové nestrhli vzájemně stále více propojený Svět. Mnozí pozorovatelé se domnívají, že Velká válka, jejíž stoleté výročí kupodivu „slavíme“ (blbí novináři třeba mimo jiné označují super pokrytecké provolání Mým národům Franz Josefa za slavné a v městech válečnému zločinci Habsburku Franz Josefu, který rozpoutal I. světovou válku staví politikové pomníky), stále ještě neskončila a že recidivou studené války osudové balancování nad apokalyptickou propastí prodlužuje.

Svědčí o tom i následující pohledy na Velkou válku, vycházející i z postřehů, které jsme si se Zdeňkem vyměňovali ve vinárně Na šikmé ploše při sklenici vína nadále, když moje vědecká i novinářská hvězda v normalizaci sedmdesátých let pohasla. Kamarád Zdeněk, ač v prověrkách z KSČ i s ministerstva vyhozen, mohl vykonávat přece jen svou profesi. Neocenitelně sloužil do roztrhání těla několika pražským primátorům jako špičkový právník. Na mě si ale vždy našel čas.

Všude slyšíme, že předejrou Velké války byl atentát na následníka vídeňského trůnu. Ale i tahle událost v Sarajevu z 28. června 1914 byla už jen neodvratitelným výsledkem dějů, které byly založeny činy a událostmi, jež se odehrávaly dříve. Kupodivu mnohé, co udávalo děje celého světa, se odehrávalo v tehdy slavných Mariánských Lázních, které se staly také mojí celoživotní láskou. Tam to bylo ještě ve znamení míru, kdy jednání diplomatů pod taktovkou anglického krále dávalo naději, že se spory mohou řešit smírně jednáním a dohodami bez pokořených a vítězů.

Observatoř anglického krále

V Mariánkách doby Edwarda VII. zazněly výrazně hlasy dvou Haagských mírových konferencí i jejich ohlasy v mírovém hnutí. K jeho představitelům patřily i známé osobnosti dotyčné doby. Dejme slovo nejdříve ženě, jež patřila k prominentním hostům lázní a je prozatím v té oficiální historii Mariánek hlásící se k Habsburkům bohužel úplně opomíjena. Je to Bertha von Suttnerová. Mezi prvními třemi desítkami laureátů byla jedinou ženskou nositelkou Nobelovy ceny míru a to už z roku 1905. Byla už známá svou přednáškovou činností po celé Evropě. Rok před tím měla také v Mariánkách pozoruhodné vystoupení. Je pak až symbolické, že se narodila jako hraběnka Kinská v Praze a zemřela několik dnů před vypuknutím Velké války v červnu 1914 ve Vídni. Pražskou mediální kavárnou, která jinak poklonkuje Schwarzenbergovi knížeti a kde jakému šlechtickému odrodilci přilákanému do Česka restituční návnadou, hraběnka Suttnerová ani v nejmenším pražská rodačka nezaujala.

Proto zřejmě první ženu mírového hnutí už před Velkou válkou Berthu Suttnerovou ani v Mariánkách jako významného hosta nevedou; přestože u návštěvníků podle mariánskolázeňských novin té doby měly přednášky, jež Suttnerová v Mariánských Lázních měla, velmi příznivý ohlas. Bylo to ve stejném roce, kdy navštívil lázeňské město na několik hodin i císař Franz Josef. Zločinci, který zahájil Velkou válku napadením Srbska, postavili v lázních nedávno, právě k výročí I. světové války honosný bronzový pomník. Slavnou pražskou rodačku, která v Čechách strávila 13 let a v lázních přednášela, v Mariánkách ignorují.

